

06

การปรากฏใช้และการขยายความหมายของคำว่า “สวย” จากอดีตสู่ปัจจุบัน*

The Appearance and Semantic Extension of the Word /sǔay/ from the Past to the Present

Received: April 16, 2020 | Revised: May 26, 2020 | Accepted: May 26, 2020

ธนิยา นันตสุคนธ์** Taniya Nantasuko

ดร.เมธาวิ ยุทธพงษ์ธาดา*** Dr. Methawee Yuttapongtad

ดร.โกวิทย์ พิมพวง**** Dr. Kowit Pimpuan

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “‘งาม’ และ ‘สวย’ ในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์”

** นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีเมล: capuchino212@hotmail.com

Master Student of Program in Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University. email: capuchino212@hotmail.com

*** อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อีเมล: methaweey@hotmail.com

Lecturer, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University. Advisor. email: methaweey@hotmail.com

**** รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม อีเมล: bigko009@hotmail.com

Associate Professor, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Kasetsart University. Co-Advisor. email: bigko009@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรากฏใช้คำและการขยายความหมายของคำว่า “สวย” ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารร้อยแก้วภาษาไทยที่เป็นลายลักษณ์อักษร ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ (รัชกาลที่ 1-รัชกาลที่ 8) พร้อมกันนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในสมัยปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9 - รัชกาลที่ 10) จากทวิตเตอร์ร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลคำว่า “สวย” ซึ่งเป็นรูปแบบภาษาที่คนในสังคมใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน ผลการศึกษาพบว่า คำว่า “สวย” น่าจะมีใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว เนื่องจากปรากฏในเอกสารที่เป็นร้อยกรองสมัยอยุธยา ต่อมาปรากฏใช้ในเอกสารที่เป็นความเรียงร้อยแก้วช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ ในความหมายที่หมายถึง “งาม” หรือ “น่าพึงพอใจ” สันนิษฐานได้ว่าคำว่า “สวย” ไม่ใช่คำไทย แต่เป็นคำที่มีรากศัพท์มาจากคำว่า “ซรวย” ในภาษาเขมร โดยมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางรูปคำและมีการขยายความหมายมาเป็นลำดับ การขยายความหมายเกิดจากกระบวนการถ่ายโอนทางความหมาย ตามกลไกของอุปลักษณ์

คำสำคัญ: ความหมายของคำ, การขยายความหมาย, อุปลักษณ์

A b s t r a c t

This article aims to study the appearance of the word /sǔay/ and its semantic extension from the Sukhothai period to the present. The data is from Thai prose from the Sukhothai period to the Rattanakosin period (from the reign of King Rama I to the reign of King Rama VIII) and contemporary data (from the reign of King Rama IX to King Rama X) from Twitter in order to study the word /sǔay/ in the natural communication context. The first result showed that the word /sǔay/ is likely to have been used since the Ayutthaya period because it was first found in Ayutthaya Thai poems. Later, the word was also found in Thai proses in Rattanakosin period in terms of ‘beauty’ or ‘satisfaction’. Presumably, the word /sǔay/ is not a Thai word but is borrowed from /sruay/ in Khmer and is differentiated in both the forms of the word and its meaning. The semantic extension has occurred from the process of meaning transferred by a mechanism of metaphor.

Keywords: Word meaning, Meaning extended, Metaphor

บทนำ

ภาษาที่มีคนใช้พูดอยู่เป็นประจำย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาอย่างไม่จบสิ้น เราจะสามารถบอกการเปลี่ยนแปลงของภาษานั้นได้ ต้องใช้การเปรียบเทียบภาษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันกับภาษาในอดีต ซึ่งอยู่ในรูปของภาษาเขียนโบราณ การเปลี่ยนแปลงทางภาษาที่เห็นได้ชัดคือ คำ (วิไลวรรณ ฆนิษฐานนท์ 2526: 12-13) คำบางคำเมื่อใช้ต่างสมัยกัน ย่อมเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งเรื่องเสียง หรือความหมาย เมื่อเวลาผ่านไป จำนวนคำในภาษามีเพิ่มมากขึ้นจากการสร้างคำใหม่ขึ้นใช้ หรือการยืมคำจากภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้คำบางคำที่ใช้ในภาษามีความหมายคล้ายกัน หรือใกล้เคียงกัน คำว่า “งาม” และ “สวย” เป็นตัวอย่างหนึ่งของคำในภาษาไทยที่มีความหมายคล้ายกัน โดยคำว่า “งาม” พบการปรากฏใช้มาตั้งแต่สมัยสุโขทัย คือพบในศิลาจารึกหลักต่างๆ เช่น ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช หลักที่ 1 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 33-35 ดังนี้

“น เบื้องตะวันออกเมืองสุโขทัยนี้ มีพิหาร มีปู่ครู มีทะเลหลวง
มีป่าหมากป่าพลู มีไร่ มีนามีถิ่นฐาน มีบ้านใหญ่บ้านเล็ก มีปาม่วง มี
ป่าขาม ดูงามดังแก้ว-แก้ง”

(ราชบัณฑิตยสถาน 2556ข: 23)

“งาม” ที่ปรากฏในข้อความข้างต้นนี้ หมายถึง สภาพสมบูรณ์พร้อม น่าพึงพอใจ ของบ้านเมืองกรุงสุโขทัยที่มีความเจริญทั้งทางศาสนา แล่งน้ำ พิษพันธ์ บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ดูงามราวกับตั้งใจเนรมิตให้เป็น (แกลิ่ง หมายถึง ตั้งใจ จงใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2556ช: 36))

จากการศึกษาจารึกหลักต่างๆ ในสมัยสุโขทัยเพิ่มเติม ผู้วิจัยไม่พบ คำว่า “สวย” พบเพียงการใช้คำว่า “งาม” ทั้งนี้มีผู้ตั้งข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับคำว่า “สวย” ในภาษาไทยเอาไว้ คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และพระยาอนุমানราชชน ในหนังสือบันทึกเรื่องความรู้ต่างๆ เล่ม 3 ซึ่งเป็นสาส์นโต้ตอบกันระหว่างสองพระองค์ มีความตามลำดับ ดังนี้

“คำว่าสวย แต่ก่อนเก่าใช้แต่คนกับข้าวสุก ใช้แก่คน หมายความว่างาม ใช้แก่ข้าวสุกหมายความว่า แสง ความหมายผิดกัน เดียวนี้ไม่ว่าอะไรก็ใช้สวยทั้งนั้น หมายความว่างามอย่างเดียวกับคน”

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
(สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ 2552: 283)

“คำว่า สวย ไม่ปรากฏว่ามีในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นต่างๆ สอบถามชาวพายัพและอีสาน ว่าไม่เคยใช้คำ สวย ใช้แต่งาม เท่านั้น แต่ สวย ไปอยู่ตกต้นทางปักข์ใต้ ที่ทรงเห็นว่า สวย ควรจะใช้แก่คน

และข้าว ข้าพระพุทธเจ้าเห็นพ้องกับกระแสพระราชดำริ ข้าวงสย
ชาวอีสานเรียกว่า ข้าวงหง (หุง) แข็ง”

พระยาอนุমানราชธน
(สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ 2552: 289)

“คำว่า สย ซึ่งใช้ในข้าวงก็เห็นจะหมายถึงงมนั่นเอง คือเปน
เมล็ดงาม คู่กับเปียก ซึ่งเปนเมล็ดไม่งาม”

สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
(สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ 2552: 293)

การศึกษาการปรากฏใช้และการขยายความหมายของคำว่า “สย” จากอดีตสู่ปัจจุบันในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่พบการปรากฏใช้คำว่า “สย” โดยศึกษาเอกสาร 4 สมัย แบ่งตามยุคสมัยของการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ เอกสารสมัยสุโขทัย ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากจารึกที่เป็นภาษาไทย และมีการปริวรรตแล้ว สมัยอยุธยา-กรุงธนบุรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากเอกสารความเรียงร้อยแก้วประเภทพงศาวดาร และจดหมายเหตุ เป็นต้น สมัยรัตนโกสินทร์ (ช่วงรัชกาลที่ 1 ถึง รัชกาลที่ 8) เลือกเก็บข้อมูลจากพระราชหัตถเลขา หมายรับสั่ง และหนังสือรวมเล่ม เป็นต้น สำหรับข้อมูลในยุคปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9-ปัจจุบัน) ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลผ่านการสืบค้นทางฐานข้อมูล TNC: Thai National Corpus (Third Edition) และเก็บข้อมูลจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือ ทวิตเตอร์ เนื่องจากมีลักษณะการใช้ภาษาที่ต่างจากสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ดังที่ Dailygizmo (2563) ได้กล่าวถึงจุดเด่นของทวิตเตอร์ว่ามีการอนุญาตให้ผู้ใช้งานสามารถแสดงความคิดเห็นทางทวิตเตอร์ได้ไม่เกิน 280 ตัวอักษร ทำให้รูปแบบการใช้ภาษามีลักษณะสั้น กระชับ สามารถสื่อความ และสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งสารได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังเป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อพิมพ์ข้อความและกดเผยแพร่แล้วไม่สามารถกลับมาแก้ไขข้อความได้ การใช้

ภาษาในทวิตเตอร์จึงมีลักษณะคล้ายการพูดคุยโต้ตอบกัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลการสื่อสารที่ปรากฏในทวิตเตอร์ เพื่อเป็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่คนในสังคมใช้กันในชีวิตประจำวัน

ในบทความนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอการศึกษาเป็นสามประเด็น คือ ประเด็นแรกจะเสนอความหมายของคำว่า “งาม” และ “สวย” เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าคำทั้งสองมีความหมายคล้ายกันหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากนั้นเสนอการปรากฏใช้คำว่า “สวย” ในภาษาไทยและภาษาไทยถิ่น ประเด็นสุดท้าย คือ การขยายความหมาย และการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า “สวย” ในภาษาไทย การศึกษานี้ อาจเป็นแนวทางในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายของคำ และอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำพจนานุกรมภาษาไทยต่อไปในอนาคต

ความหมายของคำว่า “งาม” และ “สวย”

พจนานุกรมฉบับต่างๆ ได้ให้ความหมายของคำว่า “งาม” และ “สวย” ดังนี้

หนังสืออักษราภิธานศรับท์ (Dictionary of the Siamese Language) เรียบเรียงโดย แดน บีช แบริดเลย์ (Dan Beach Bradley) จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2416 ได้ให้ความหมายคำว่า “งาม” และ “สวย” ดังนี้

- (1) งาม สวย ดี หมดจต คือ อาการแห่งสิ่งของทั้งปวงที่ดูเหมาะสมตา ดูหน้ารักษ (น่ารัก) หน้าชม (น่าชม) ดูดี สะอาดตา นั้น
- (2) สวย คือ เข้า (ข้าว) ที่เขาหุงไว้น้ำน้อย สุกแล้วเมล็ดไม่ติดกัน เช่น เข้านี้้นนั้น

สวยกราก คือ เข้า (ข้าว) ที่เขาหุงเช่นนั้น เอามือกำเมล็ดเข้า (ข้าว) แล้วทิ้งไปไม่ติดฝา ร่วงกราวลงมานั้น

สวยงาม คือ คนรูปงามนั้น

สวยจริง คือ เข้าสวยหนัก คนหุงเข้า (ข้าว) พอเดือดก็ปลงลงเซ็ด

สกัดน้ำให้แห้ง สวยนักนั้น

สวยตัว คือ ตัวคนเมื่ออาบน้ำชำระเหงื่อไคลหมดจด ชัดสีตัวด้วย
ซำบู่ (สบู่) เป็นต้น

(แดน ปีช แบรดเลย์ 2416: 131, 744)

ต่อมาพจนานุกรมของกรมศึกษาธิการ ร.ศ. 120 ได้ให้ความหมาย
พร้อมทั้งบอกที่มาของคำทั้งสองเอาไว้ ดังนี้

(1) งาม, ท. ดี น่าชื่นชม

(กรมศึกษาธิการ 2444: 220, 220)

(2) สวย, ท.งาม. สอาด, น่ารัก.

สรวย, ข.งาม

สลวย, สวย, ท.ผ.งาม, ดี, น่ารัก

(กรมศึกษาธิการ 2444: 220, 403)

จากความหมายของคำที่ปรากฏข้างต้น คำทั้งสองมีความหมายในแง่
บวก โดยคำว่า “งาม” หมายถึง ดี น่าชื่นชม คำว่า “สวย” หมายถึง งาม
สะอาด ดี น่ารัก นอกจากนั้นพจนานุกรมฉบับนี้ยังระบุที่มาของคำ โดยใช้
อักษรย่อ ท. สื่อความหมายว่า คำว่า “งาม” และ “สวย” เป็นคำที่มาจาก
ภาษาไทย

พจนานุกรมคลังคำ พ.ศ. 2559 ได้รวบรวมคำศัพท์จากคำภาษาไทย
แนวใหม่โดยมีการจำแนกคำตามหมวดหมู่ความหมาย และได้มีการเพิ่มคำ
ใหม่ซึ่งเป็นลูกคำของคำว่า “งาม” และ “สวย” โดยจัดอยู่ในหมวดคำที่เกี่ยว
กับความงามและความไม่งาม มีความหมายดังนี้

(1) งาม หมายถึง ลักษณะที่ชวนพึงใจ เช่น ตางาม ใจงาม มีหลาย
แบบ เช่น งามสง่า งามผ่อง งามผุดผาด งามสดใส งามเปล่งปลั่ง งามจับจิต
จับใจ งามจับใจจับตา งามเฉิดฉาย งามละมุนละไม งามคมคาย งามผาด
งามพิศ งามอย่างเยือกเย็น งามน่ารัก งามยวนตา งามพึงตา งามสะดูดตา

งามแฉล้ม งามไฉไล งามพิลาศ งามเลิศ งามสุดซึ่ง งามพริ้ง งามพริ้งเพรา
งามประหลาด งามชวนให้เพ่งพิศ งดงาม

งดงาม; งามแฉะ (ไม่ทางการ) งาม (ใช้เฉพาะ) เช่น หน้าตางดงาม

(2) สวย หมายถึง งาม (มักใช้แก่รูปลักษณ์) เช่น ตาสวย มีหลายแบบ
เช่น สวยซึ้ง สวยพริ้ง สวยบาดตา สวยสะกดตา สวยสะอาง สวยหยดย้อย
สวยหยาดเยิ้ม สวยหยาดฟ้ามาดิน

สะสวย หมายถึง งาม (มักใช้แก่รูปลักษณ์ หน้าตา) เช่น ไม่ใช่คน
สะสวย หน้าตาสะสวย

สวยไม่สร้าง หมายถึง ยังสวยแม้จะอายุมาก

สวยไม่เสร็จ (ปาก) หมายถึง ไม่สวย เช่น เธอสวยไม่เสร็จไม่น่า
จะได้เป็นนางเอก

สวยเลือกได้ (ปาก) หมายถึง สวยมากจนมีโอกาสเลือกผู้ชายที่
ถูกใจที่สุดมาเป็นแฟน

สวยสั่งได้ (ปาก) หมายถึง สวยมากจนสามารถบอกให้ผู้ชายทำ
ตามความต้องการของตนได้: สวยโดยการทำศัลยกรรม

สวยร้อยเมตร (ปาก) หมายถึง สวยเมื่อดูจากระยะไกล

สวยแต่รูป จูบไม่หอม (สำ) หมายถึง สวย แต่ความประพฤติและ
กิริยามารยาทไม่ดี

(นวรรณ พันธ์เมธา 2559: 4)

จากความหมายของคำว่า “งาม” และ “สวย” ที่ยกมาจาก
พจนานุกรมฉบับต่างๆ จะเห็นได้ว่าคำทั้งสองมีความหมายไปในทาง
เดียวกัน อาจกล่าวได้ว่า “งาม” หมายถึง “สวย” และ “สวย” ก็หมายถึง
“งาม” เช่นเดียวกัน และจะเห็นได้ว่าคำทั้งสองมีการใช้ในรูปคำซ้อน ได้แก่
“สวยงาม” ซึ่งพระยาอนุมานราชชน ได้อธิบายเกี่ยวกับคำซ้อนไว้ในหนังสือ
นิรุกติศาสตร์ ภาค 2 ความว่า

“คำซ้อนคือคำที่มีความหมายเหมือนกันหรือคล้ายกัน แต่ออกเสียงต่างกัน นำมาควบให้ซ้อนกัน เช่น บ้านเมือง ใหญ่โต คำที่นำมาซ้อนนี้นอกจากจะเป็นคำไทยเดิมแล้ว อาจเป็นคำภาษาต่างประเทศนำมาซ้อนกันเพื่อขยายความหมายคำภาษาต่างประเทศนั้นให้เข้าใจ เช่น จิตใจ จิต เป็นคำภาษาสันสกฤต และ ใจ เป็นคำภาษาไทย”

(พระยาอนุমানราชธน 2499: 208-209)

สำหรับที่มาของคำ พจนานุกรมของกรมศึกษาธิการ ร.ศ. 120 ได้ระบุที่มาของคำว่า “สวย” ว่ามาจากภาษาไทย แต่ผู้เขียนมีข้อสันนิษฐานว่าคำว่า “สวย” น่าจะเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เนื่องจากไม่ปรากฏในภาษาไทยสมัยสุโขทัย ทั้งยังมีการประกอบขึ้นเป็นคำซ้อนอีกด้วย

การปรากฏใช้คำว่า “สวย” ในภาษาไทย และภาษาไทยถิ่น

จากการสืบค้นเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรย้อนไปในสมัยแรกสุดที่มีอักษรไทยใช้คือสมัยสุโขทัย ไม่พบการปรากฏใช้คำว่า “สวย” แต่พบว่าเริ่มปรากฏใช้ครั้งแรกในเอกสารร้อยกรองสมัยอยุธยา ตัวอย่างเช่น ความตอนหนึ่งจากกาพย์เห่เรือของเจ้าฟ้ากุ้ง ดังนี้

(1) “พิศน้องสองเนตรพริ้ม	เพราะคม
ชนเนตรงามสวยสม	สั่งด้วย
เมียงม่ายชายเขยชม	แสนลาก
เป็นโทษหรือเกรงม้วย	เชกซร้อง มองดู ๆ”

(เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร์ 2513: 126)

จากตัวอย่างข้างต้น พบการปรากฏใช้คำว่า “สวย” ในลักษณะเป็นคำซ้อนกับคำว่า “งาม” และมีความหมายไปในทางเดียวกัน หมายถึงลักษณะอันน่าพึงปรารถนาหรือน่าพอใจ ในที่นี้หมายถึงการเอ่ยชมขนตาของหญิง

สาวว่าสวยรับกับดวงตา

ต่อมาพบการปรากฏใช้ในเอกสารที่เป็นความเรียงร้อยแก้ว สมัยรัตนโกสินทร์ ดังนี้

(2) “ตะละแม่ท้าวจึงตรัสว่า อีรูปสวยทำไมไม่แบกหน้าออกไปปรับเสด็จก่อนแล้ว จะมากอยข้าทำไม ข้าคนบุญน้อยแล้วจะตามหลังเขาออกไป...”

(เจ้าพระยาพระคลัง(หน) 2544: 157)

จากตัวอย่างที่ (2) “สวย” ใช้กับรูปลักษณะ โดยเป็นการเอ่ยถึงนางผู้มีรูปลักษณะงาม ซึ่งเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นได้ทางตาแล้วเกิดความพึงพอใจแก่ผู้พบเห็น

(3) “การหุงต้มเข้านี้ก็เป็นสามัญอันจำเป็นที่เรา่อมจะหุงเบนด้วยกันทุกคน รับประทานได้ทั้งนั้น เว้นแต่ว่าหุงดีและไม่ดี เปียกบ้างสวยบ้างละมุนละม้ายบ้าง”

(ท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์ 2554: 50)

จากตัวอย่างที่ (3) คำว่า “สวย” ใช้กับข้าว ในความหมายว่า ดี ข้าวที่หุงได้สวย คือข้าวที่หุงโดยกะปริมาณข้าวสารและน้ำได้พอดี ทำให้ข้าวไม่เปียก คือไม่แฉะ

(4) “แขกที่ไม่ใช่แขกคนนั้น เป็นผู้ขายรูปร่างโอโถง สวย, สูง, มียศ, แลอะไร ตามแบบของเรื่องชนิดนี้ทุกอย่าง ข้าพเจ้าจะเรียกสั้นๆ ว่า เจ้าคุณ”

(เรื่องแม่สืบ (รศ. 112) อ้างถึงใน สุมาลี วีระวงศ์ 2547: 303)

จากตัวอย่างที่ (4) คำว่า “สวย” หมายถึง งาม หรือ ดี ใช้อธิบายถึงรูปลักษณะของชายคนหนึ่ง ว่ามีรูปลักษณะที่งาม หรือดี เป็นที่พึงตาพึงใจของผู้พบเห็น

(5) “ปะ ไม่ยกู้ แกมีลูกสาวคนหนึ่ง สวยพิลึก ไม่เชื่อกันเดินแผน
โก้เขียนหนังสือไปถึงว่าได้เห็นลูกสาวมีความพอใจ ขออนุญาตที่จะ
รู้จักกัน เพื่อเป็นช่องชวนแต่งงานที่หลังแกตอบว่าแกอยากได้ลูกเขย
ที่พอใจจะเป็นเสนาบดีแต่หนุ่มไม่พอใจในคนที่จะเล่นบิลเลียดซ์เสีย
ก่อน จึงจะลงมือหาซื้อเสียงไล่หัว บ้าพิลึก”

(เรื่อง ขุนช้างขุนแผนเกีต (รศ. 123)

อ้างถึงใน สุมาลี วีระวงศ์ 2547: 310)

จากตัวอย่างที่ (5) คำว่า “สวย” ใช้อธิบายถึงรูปลักษณะของหญิงสาว
คนหนึ่ง ว่ามีรูปลักษณะที่งาม หรือดี เป็นที่พึงตาพึงใจของผู้พบเห็น

ข้อสังเกต: ตัวอย่างที่ (4) และ (5) นี้แสดงให้เห็นว่าคำว่า “สวย” ใน
สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ปรากฏใช้ในความหมายที่หมายถึงรูปลักษณะที่งาม
หรือดี ได้กับทั้งเพศชายและหญิง แตกต่างจากในสมัยปัจจุบัน ซึ่งการพูดถึง
ความงามของรูปลักษณะที่งาม หรือดี ของเพศชาย จะไม่นิยมใช้คำว่า “สวย”
แต่จะใช้คำว่า “หล่อ” ในความหมายที่หมายถึง รูปลักษณะอันน่าพึงพอใจ

ผู้วิจัยมีความสนใจขอบเขตของการใช้คำว่า “สวย” ซึ่งหมายถึง รูป
ลักษณะที่งาม หรือดี ในสถานการณ์การสื่อสารปัจจุบันของคนในสังคม จาก
ความเห็นที่มีการเผยแพร่ในทวิตเตอร์ และพบว่าผู้ใช้ทวิตเตอร์บางคนเห็น
ว่าสามารถใช้คำว่า “สวย” กับเพศชายได้ด้วย ดังตัวอย่างที่ (6)

(6) “ผู้ชายสวยก็คือผู้ชายที่สวย ไม่ตุ้ตไม่เกย์หรือกะเทยใดๆ เขา
คือผู้ชายสวย”

(@jitrn, 18 กันยายน 2562)

ความเห็นข้างต้นแสดงให้เห็นว่าในมุมมองของผู้ใช้ภาษาคนหนึ่ง ผู้ใช้
ทวิตเตอร์รายนี้เห็นว่า “สวย” ก็มีความหมายในแง่บวก หมายถึง รูปลักษณะ
ที่งาม ดี น่าพึงพอใจ และไม่จำเพาะว่าต้องใช้กับเพศหญิงเท่านั้น ทั้งนี้ผู้วิจัย
มีความเห็นว่า “ผู้ชายสวย” ในที่นี้ ก็มีลักษณะที่น่าจะแตกต่างจาก “ผู้ชาย
หล่อ” กล่าวคือหากจะเอ่ยชมผู้ชายคนใดว่าเป็น “ผู้ชายสวย” อาจแสดง

ให้เห็นถึงความสวยที่มีลักษณะเหมือนเพศหญิง เช่น ผิวขาว โครงหน้าเล็ก หน้าหวาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปรากฏใช้ข้างต้นก็แสดงให้เห็นถึงการใช้คำว่า “สวย” ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา จากในสมัยรัตนโกสินทร์ที่ปรากฏใช้ร่วมกับทั้งเพศชายและหญิงเพื่อบอกรูปลักษณ์ที่งาม ต่อมาเกิดคำใหม่คือคำว่า “รูปหล่อ” ใช้เพื่ออธิบายรูปลักษณ์ของเพศชาย เพื่อแยกลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างความงามของเพศชายและหญิง กล่าวคือเพศหญิงที่งามต้องผิวนวลเนียน รูปร่างอ่อนแอ้น อรชร อ่อนโยน เพศชายที่งามต้องคมเข้ม บึกบึน กำยำ เข้มแข็ง เป็นต้น ต่อมาเมื่อกำนิยมความงามในสังคมเปลี่ยนไป ให้ความสำคัญกับรูปลักษณ์ที่มีความงามเหมือนเพศหญิง คำนิยมความงามของเพศชาย คือ ต้องมีผิวขาว หน้าหวาน อ่อนโยน ก็กลับมาใช้คำว่า “สวย” เพื่ออธิบายรูปลักษณ์ที่หน้าพึงพอใจของเพศชายอีก

นอกจากการปรากฏใช้ดังกล่าวข้างต้น คำว่า “สวย” ยังพบรูปคำที่เป็นคำควบกล้ำ ได้แก่ “สรววย” และ “สลวย” ซึ่งมีความหมายพ้องกันกับคำว่า “สวย” อีกด้วย ดังปรากฏในตัวอย่างร้อยแก้วในสมัยรัตนโกสินทร์ต่อไปนี้

(7) “ห้องในเปนห้องนอน ตั้งเตียงทองเหลืองกำไลหล่อเหมือนอย่าง
ในเรือเบอมา เปนกว้างอย่างห้องเรือ แต่ไม่เท่าที่เคยนอน มีห้องน้ำ
ต่อไปข้างหลัง เรียบร้อยดีหมด ฝาเพดานแต่งสรววยมาก ทำขึ้นใหม่
เฉพาะ”

(8) “มีมันสตีวเปนผัก จานปลาแต่งด้วยดอกไม้เสวยสรววย มีขนม
แต่ล้มมีสามใบไม่เกินกว่านั้น กินอร่อยแลอิมดี”

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2552: 37-39, 62)

(9) “พอสักครู่ผู้ชายคนหนึ่งท่าทางนักเลงแต่งตัวสรวยพุ่มหน้าตา
หมดจดกำลังหนุ่มพ่อง เดินอามาเออพิลิกท่านเจ้าคะ ไม่รู้จักมักจี่
เดินตรากเข้ามาทักดิฉันเฉยๆ”

(เรื่อง ความรักของผู้ร้าย (ร.ศ. 109)
อ้างถึงใน สุมาลี วีระวงศ์ 2547: 181)

จากตัวอย่างที่ (7) (8) และ (9) แสดงให้เห็นว่าคำว่า “สรวย” ที่
ปรากฏใช้ในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์ มีความหมายอย่างเดียวกับคำว่า
“สวย” คือหมายถึงรูปลักษณะของสิ่งของที่งาม ดี ในตัวอย่างที่ (7) หมายถึง
เพศนางแต่งอย่างงาม ตัวอย่างที่ (8) หมายถึง เมล็ดอาหารที่ทำจากปลา
จัดในसानที่ตกแต่งด้วยดอกไม้อย่างงาม และ (9) รูปลักษณะของชายคนหนึ่ง
ที่แต่งตัวอย่างงาม

ตัวอย่างการปรากฏคำว่า “สวย” ที่ยกมาข้างต้น สรุปได้ว่าคำว่า
“สวย” ไม่พบการปรากฏใช้ในภาษาไทยสมัยสุโขทัย แต่น่าจะมีใช้ในภาษาไทย
ตั้งแต่สมัยอยุธยา เนื่องจากพบในเอกสารร้อยกรองสมัยอยุธยา และ
ต่อมาก็มีการใช้ในเอกสารร้อยแก้วสมัยรัตนโกสินทร์เรื่อยมา โดยในสมัย
รัตนโกสินทร์ ยังพบคำว่า สรวย และ สลวย ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายพ้อง
กับคำว่า “สวย” อีกด้วย

เพื่อเป็นการพิสูจน์ว่าคำว่า “สวย” เป็นคำไทยแท้ที่มีใช้ในภาษาไทย
มาแต่เดิมหรือไม่ ผู้วิจัยจึงสืบค้นว่า คำว่า “สวย” ในความหมายที่หมายถึง
ถึง “งาม” ปรากฏอยู่ในภาษาไทยถิ่นอื่นหรือไม่ ดังนั้นจึงทำการศึกษา
พจนานุกรมภาษาถิ่นคือพจนานุกรมคำเมือง พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ
และพจนานุกรมภาษาไทยพวนเพิ่มเติม ทำให้ได้ข้อมูลดังนี้

พจนานุกรมคำเมือง

- (1) สวย น1. กรวยใส่ดอกไม้บูชาพระ ทำจากใบตอง
- น2. กรวย

น3. กระสวย

(มาลา คำจันทร์ และคณะ 2551: 136)

พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ

(2) สวย น1. กรวย - ของที่มักเสียบจากใบตองมีรูปกลม กลวง ยาว เรียวแหลม อย่างที่ใส่ดอกไม้ธูปเทียนสำหรับ ถวายพระ

น2. กรวยที่ใช้ช่วยในการบรรจุของเหลวเข้าสู่ภาชนะ ปากแคบ

น3. กระสวยอย่างที่ใช้บรรจุด้ายสำหรับทอผ้า
(ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่
และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ 2538: 805)

พจนานุกรมภาษาไทยพวน

(3) สวย [สวย] /süay/ น. กระสวย เครื่องใช้พุ่งเส้นด้ายในการ ทอผ้า

(ยุพิน เข้มมุกด์ 2558: 180)

ข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นทั้งสามไม่พบการปรากฏใช้คำว่า “สวย” ในความหมายเดียวกับคำว่า “งาม” แสดงให้เห็นว่าคำว่า “สวย” ใน ภาษาไทยถิ่นอื่นนั้นเป็นคำพ้องเสียง คือออกเสียงเหมือนกับคำว่า “สวย” ใน ภาษาไทยมาตรฐานแต่มีความหมายต่างกัน ผู้วิจัยสืบค้นต่อไปในพจนานุกรม ภาษาไทย-เขมร ของกาญจนา นาคสกุล เพื่อดูว่าคำว่า “สวย” จะมีที่มาจาก คำภาษาอื่นหรือไม่ ได้ผลการศึกษาดังข้อมูลต่อไปนี้

(4) สวย 1 /süay/ กค. **ญู๋สรุ่ย** ลอสรุ่ย /l?aa sarh/ เช่น สวยงาม สวยจับใจ

สวย 2 /süay/ กค. **สรุ่ย** สรุ่ย /sruay/ เช่น ข้าวสวย
(กาญจนา นาคสกุล 2558: 929)

จากข้อมูล จะเห็นได้ว่าในภาษาเขมรมีคำว่า /lʔaa sarh/ ภาษาไทย ยืมมาใช้เป็นคำว่า ลอ (งาม) และมีคำว่า /sruay/ ภาษาไทยยืมมาใช้เป็นคำว่า สวย 1 ใช้กับรูปลักษณณ์ รูปปร่าง หมายถึงงามน่าพึงพอใจสวย 2 ใช้กับข้าว หมายถึงข้าวที่หุงกำลังดี ไม่ดิบ ไม่แฉะ ข้อสันนิษฐานว่าคำว่า “สวย” น่าจะเป็นคำที่มาจากภาษาเขมร ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ บรรจบ พันธุเมธา (2526: 33) ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสืออันเนื่องด้วยชื่อ ความว่า

“สุรวย (ซรวย) หมายถึง เปราะ กรอบ และร่วน เช่น របស់สุรวย (ร่วบอស់ซรวย) คือ ของเปราะ บายสุรวย (บายซรวย) คือ ข้าวสวยร่วน (ไม่กอดกันเป็นก้อน) และ สุรวยไขญก (ซรวยไขญก) คือ กรอบจนร่วน เรานำมาใช้เฉพาะข้าว ข้าวสวย คือข้าวไม่แฉะ เรียงเม็ด บางทีก็หมายถึงข้าวสุกที่สุกด้วยวิธีหุงหรือหนึ่ง ไม่มีน้ำอย่างข้าวต้ม และเรายังเพิ่มความหมายของคำว่า สวย ว่างามน่าพึงใจ ใช้ได้ทั้งผู้หญิงสวย บ้านสวย และยังใช้ขยายกริยาเป็น เดินสวย เขียนสวย ตลอดจนถึง ไปสวย พุดสวย พุดไม่สวย ดังที่ใช้พูดกันอยู่ในปัจจุบัน”

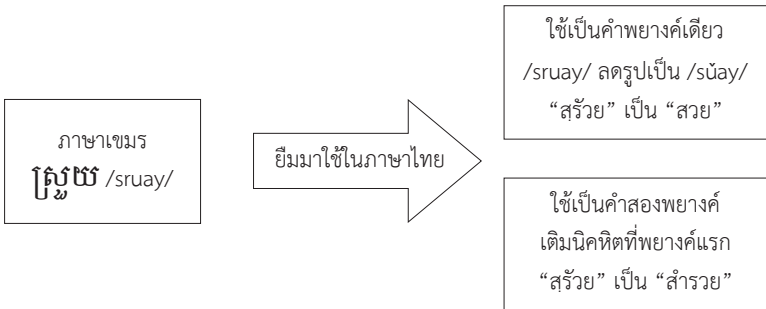
อีกแนวคิดหนึ่งมาจากการศึกษารูปคำยืมภาษาเขมรในสมุทรโฆษ คำฉันท์ ของจตุพร โคตรกนก (2559: 164) กล่าวถึงลักษณะคำยืมภาษาเขมร พบว่าคำยืมภาษาเขมรที่มีอยู่ในภาษาไทย มีการเติมพยางค์ amN- เช่น สำอวย sām-aúy /samʔuay/ แผลงมาจากคำว่า [สวย] < สวย suay /súay/ สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจนา นาคสกุล (2502: 76) ที่ได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร ความว่า

“สุรวย (ซรวย) ในภาษาเขมร ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยเป็นคำพยางค์เดียวคือคำว่า “สวย” ใช้กับข้าว แปลว่าไม่อ่อน ไม่แข็ง ร่วน เปราะ ในภาษาเขมร บายสุรวย หมายถึง ข้าวที่หุงได้พอดี ไม่แฉะ ซึ่งตรงข้ามกับ บายซรวย คือข้าวเปียก นอกจากนั้น คำว่า สุรวย ในภาษาเขมร ที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทย ยังแผลงเป็นคำสองพยางค์ด้วยการเติมนิคหิตได้เป็น สรวย หมายถึง ทำให้มีลักษณะเหมือนของที่หักง่าย ไทยนำมาใช้เป็นคำว่า “สำรวย” หมายถึง

ถึง คนที่หยิบยืม มีลักษณะไม่แข็งแรง”

ข้อมูลทั้งหมดข้างต้น นำไปสู่ข้อสันนิษฐานของผู้วิจัยที่ว่า คำว่า “สวย” ในความหมายที่หมายถึง “งาม” น่าจะเป็นคำที่มาจากภาษาเขมร คือ “**ស្រួយ**” ไม่ใช่คำที่มีในภาษาไทยมาแต่เดิม แต่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลงจากคำภาษาเดิมทั้งทางรูปคำ และการออกเสียง จาก “สร้วย” /sruay/ มีการลดรูปคำโดยตัดเสียง /r/ เพื่อให้ง่ายต่อการออกเสียงสำหรับคนไทย กลายเป็นคำว่า “สวย” /sūay/ หมายถึง “งามน่าพึงพอใจ” ในภาษาไทยจนถึงปัจจุบัน (ราชบัณฑิตยสถาน 2556ก: 1184) ดังที่กาญจนา นาคสกุล (2502: 3) ได้กล่าวไว้ว่า คำภาษาต่างประเทศ เมื่อตกมาเป็นคำที่ใช้ในภาษาไทยแล้ว ส่วนมากได้ดัดแปลงรูปและเสียงไปตามอักษรวิธีและระบบเสียงในภาษาไทยเพื่อสะดวกแก่การใช้ นานเข้าก็กลายเป็นคำไทยโดยสมบูรณ์ที่ใช้กันอยู่ตามปกติ จึงอาจทำให้เข้าใจผิดว่าคำนั้นเป็นคำในภาษาไทยมาแต่เดิม

สามารถแสดงการเปลี่ยนแปลงทางรูปคำเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

เมื่อพิจารณาในแง่ของ ความหมาย และคำที่ปรากฏร่วมกับคำว่า “สวย” ในภาษาไทยสมัยต่างๆ เห็นได้ว่าคำว่า “สวย” มีการเปลี่ยนแปลงทั้งการปรากฏใช้และความหมายของคำ ในเรื่องความหมายของคำ ผู้วิจัยพบว่ามีการขยายความหมายของคำมาตามลำดับ ดังหัวข้อต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า “สวย” ในภาษาไทย

คำว่า “สวย” ที่สันนิษฐานว่ามีที่มาจากคำในภาษาเขมรนี้ เมื่อรับเข้ามาใช้ในภาษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางรูปคำไปเป็นสองทางดังที่กล่าวข้างต้น คือ ลดรูปคำ ใช้เป็นคำพยางค์เดียว คือคำว่า “สวย” และแผลงเป็นคำสองพยางค์ คือคำว่า “สำรวย” ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำว่า “สวย” ในภาษาไทย ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางความหมายของคำมาเป็นลำดับ โดยมีความหมายใหม่ที่ยังพอเห็นเค้าความหมายเดิมของคำ คือจากคำภาษาเขมร “**ស្រួច**” สรวัย /sruəy/ ยืมมาใช้เป็นคำว่า “สวย” แต่เดิมใช้กับข้าว หมายถึงข้าวที่หุงอย่างพอดี กำลังดี เช่นเดียวกับความหมายในภาษาเขมร บาย (ข้าว) + สรวัย (ร่วน) หมายถึง ข้าวที่หุงได้พอดี ไม่แฉะ ต่อมาคำว่า “สวย” ในภาษาไทย มีการขยายความหมายไปใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมอื่นๆ เช่น ใช้กับรูปลักษณะของคน คนสวย หมายถึง คนที่มีรูปลักษณะไม่อ้วน ไม่ผอม ไม่สูง ไม่เตี้ย สดส่วนพอดี เป็นที่พึงพอใจ จากนั้น มีการขยายความหมายไปใช้กับสิ่งอื่นที่เป็นนามธรรม เช่น เสียสวย เลขสวย เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงที่ว่านี้สามารถอธิบายตามหลักภาษาศาสตร์ได้โดยใช้กลไกทางอุปลักษณ์ ดังนี้

อุปลักษณ์ (Metaphor) คือความหมายเชิงมนทัศน์ระหว่างสิ่งที่ต้องการจะสื่อ กับสิ่งที่เปรียบเทียบ โดยอาศัยการถ่ายโอนทางความหมาย จากคำหลักไปสู่อีกคำหนึ่ง การถ่ายโอนทางความหมายที่เกิดขึ้นจะเป็นการถ่ายโอนความหมายจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรมมากขึ้น (Lakoff & Johnson 1980)

อุปลักษณ์ในมุมมองภาษาศาสตร์เป็นเรื่องของการทำความเข้าใจระบบความคิดของมนุษย์ หลักการสำคัญของอุปลักษณ์คือการเข้าใจและรับรู้สิ่งหนึ่งด้วยอีกสิ่งหนึ่ง อุปลักษณ์จะประกอบด้วยวงมนทัศน์สองวง วงหนึ่งคือวงมนทัศน์ที่นำมาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เรียกว่า “วงมนทัศน์ต้นทาง” กับวงมนทัศน์ที่เราต้องการทำความเข้าใจ เรียกว่า “วงมนทัศน์

ปลายทาง” (นันทนา วงษ์ไทย 2562: 111-112)

คำว่า “สวย” มีตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงทางความหมายด้วยกลไกทางอุปลักษณ์ ดังต่อไปนี้

(1) “พี่ช่างเกลียดจริงๆ ผู้หญิงที่สวย ฤๅนี้กว่าตัวสวย ดูเหมือนอะไร มาคอยกระซิบที่หูพี่ว่าเป็นสิ่งที่พึงสยะแสดงอย่างเอก”

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2557: 123)

จากตัวอย่างที่ (1) คำว่า “สวย” ในที่นี้หมายถึง งาม ปรากฏร่วมกับคำว่า ผู้หญิง คำว่า “สวย” ในที่นี้จึงเป็นความงามของรูปลักษณ์ซึ่งมองเห็นได้ด้วยตา จึงเป็นความหมายเชิงรูปธรรม

(2) “คนที่พากย์เสียงสวยๆ “เชิญหมายเลข...ที่ช่องบริการ...ค่ะ” เค้าวจะเบื่อเสียงตัวเองบ้างไหมนะ ไปร้านไหนธนาคารไหนก็เจอ”

(@khajochi, 23 ธันวาคม 2562)

จากตัวอย่างที่ (2) คำว่า “สวย” ปรากฏร่วมกับคำว่า “เสียง” ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม แสดงถึงการถ่ายโอนความหมายด้วยกลไกทางอุปลักษณ์ โดยเอาลักษณะของความหมายที่เป็นรูปธรรมของคำว่า “สวย” มาใช้ จากความหมายที่หมายถึง งามน่าพึงพอใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2556ก: 1108) มาใช้กับความน่าพึงพอใจของ “เสียง” ซึ่งเป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา “เสียงสวยๆ” ในที่นี้จึงหมายถึงน้ำเสียงที่ทำให้ผู้ฟังเกิดความพึงพอใจ หรือน้ำเสียงที่น่าฟัง สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในเชิงเปรียบเทียบได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ความหมายต้นทาง

(1) ผู้หญิงสวย (รูปธรรม)
+ รูปธรรม
+ น่าพึงพอใจ
+ นามอง

กลไกอุปลักษณ์

ความหมายปลายทาง

(2) เสียงสวย (นามธรรม)
+ นามธรรม
+ น่าพึงพอใจ
+ น่าฟัง

- (3) “วันหนึ่งข้าพเจ้านั่งอยู่ที่เฉลียงบ้าน ขัดสมาธิสองชั้น ชดน้ำร้อน อยู่มีคนมาหาข้าพเจ้าคนหนึ่ง แต่งตัวภูมิฐานสมเป็นคนมีตระกูล รูปร่างสันตัดค่อนข้างสวย อายุราว 20 ปี ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าจะทราบดีว่าคงมาให้ข้าพเจ้าตาย ก็เป็นธรรมดาที่ข้าพเจ้าจะถามว่าธุระฤๅ เพื่อเป็นคำทัก ชายผู้นั้นนั่งลงเรียบริ้อยแล้วจึงพูดว่า “พอหมอ ฉันฝันแปลกพิลึก ฉันวิตกนักว่าจะดีร้ายประการใด ฉันจึงได้มาหา”

(พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว 2557: 162)

จากตัวอย่างที่ (3) คำว่า “สวย” ปรากฏพร้อมกับคำว่า รูปร่าง เป็นการเอ่ยชมรูปลักษณะของชายคนหนึ่ง เป็นความงามของรูปลักษณะที่มองเห็นได้ด้วยตา จึงเป็นความหมายเชิงรูปธรรม

- (4) “คงต้องยอมรับว่าอะไรที่มันจบไปแล้วเราต้องให้มันผ่านไป เพราะชีวิตจริงเราไม่สามารถย้อนเวลากลับไปแก้บท ให้จบสวยตามที่เรายากให้เป็นได้”

(@thanyavarinth, 18 กันยายน 2562)

จากตัวอย่างที่ (4) คำว่า “สวย” ในที่นี้ปรากฏพร้อมกับคำว่า “จบ” ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นนามธรรม แสดงถึงการถ่ายโอนความหมายด้วยกลไกทางอุปลักษณ์ โดยเอาลักษณะของความหมายที่เป็นรูปธรรมของคำว่า “สวย” มาใช้ จากความหมายที่หมายถึง งามน่าพึงพอใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2556ก : 1108) มาใช้กับความน่าพึงพอใจของ “ตอนจบ” ซึ่งเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา “จบสวย” ในที่นี้จึงหมายถึงตอนจบที่เป็นพึงพอใจ โดยเปรียบเทียบชีวิตเหมือนบทละคร และสิ่งใดในชีวิตที่ผ่านไปแล้วก็เหมือนละครที่จบไปแล้ว ไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขให้จบอย่างน่าพอใจได้ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในเชิงเปรียบเทียบได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

ความหมายต้นทาง

(3) รูปร่างสวย (รูปธรรม)
+รูปธรรม
+น่าพึงพอใจ
+นามอง

ความหมายปลายทาง

(4) จบสวย (นามธรรม)
+นามธรรม
+น่าพึงพอใจ

(5) “แต่เดี๋ยวนี้มีเรือไฟรับจ้างคนโดยสารกันเกิดขึ้นใหม่ล้าก็โตอยู่ แต่
น่าเสียดาย ลื่นสวยไปมาก ลูเรืออย่างเก่าไม่ได้”

(พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว 2552: 260)

จากตัวอย่างที่ (5) คำว่า “สวย” ในที่นี้หมายถึง “งาม” เป็นการเอ่ย
ชมรูปลักษณะของเรือแบบใหม่ที่มีความงามน้อยกว่าเรือแบบเก่า ซึ่งเป็นรูป
ลักษณะของเรือที่มองเห็นได้ด้วยตา จึงเป็นความหมายเชิงรูปธรรม

(6) “เมื่อจะซื้อรถสักคันเขาก็ยอมอยากจะได้เลขดี ๆ สวย ๆ เพื่อ
ความสบายใจ ทางกรมขนส่งฮ่องกงได้เปิดประมูลป้ายทะเบียน
รถสวย ๆ เป็นครั้งแรก”

(รวมคอดัชนีของกบแจะ นิตยสารดิฉัน, TNC: Thai National
Corpus (Third Edition) เข้าถึงจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ)

จากตัวอย่างที่ (6) คำว่า “สวย” ในที่นี้ปรากฏร่วมกับคำว่า “เลข”
และ “ทะเบียนรถ” ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็นรูปธรรม แต่เมื่อพิจารณาถึงความหมาย
แล้วกลับไม่ได้หมายถึงความสวยงามของตัวเลขหรือป้ายทะเบียน แต่หมาย
ถึงความหมายของตัวเลขที่น่าพอใจ หรือมีความหมายที่ดี ซึ่งเป็นความหมาย
เชิงนามธรรม แสดงถึงการถ่ายโอนความหมายด้วยกลไกทางอุปลักษณะ โดย
เอาลักษณะของความหมายที่เป็นรูปธรรมของคำว่า “สวย” มาใช้ จากความ
หมายที่หมายถึง งามน่าพึงพอใจ (ราชบัณฑิตยสถาน 2556ก : 1108) มาใช้
กับความน่าพึงพอใจของ “ตัวเลข” ที่แสดงในทะเบียนรถ “เลขดี ๆ สวย ๆ ”
และ “ทะเบียนรถสวย ๆ” ในที่นี้จึงหมายถึงตัวเลขที่แสดงบนทะเบียนรถ

อันเป็นเลขที่เจ้าของรถพอใจ ในอีกนัยยะหนึ่งหมายถึงเลขที่มีความหมายที่ดีและเป็นมงคล สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางความหมายในเชิงเปรียบเทียบได้ดังแผนภาพต่อไปนี้

จากตัวอย่างที่ (1) (3) และ (5) ซึ่งเป็นตัวอย่างการใช้ภาษาช่วงรัตนโกสินทร์ คำว่า “สวย” มักปรากฏร่วมกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม หมายถึงความงามของสิ่งที่มองเห็นได้ด้วยตา เช่นรูปลักษณ์ของยานพาหนะ หรือรูปลักษณ์ของคนทั้งเพศชายและหญิง ที่สวยงาม เป็นที่พึงตาพึงใจ จึงอาจกล่าวได้ว่าในช่วงแรกคำว่า “สวย” ยังมีความหมายในเชิงรูปธรรม ยังไม่พบการขยายความหมายไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา แต่ต่อมาในสมัยปัจจุบัน จากตัวอย่างคำว่า “สวย” ที่ปรากฏใช้ในทวิตเตอร์ และฐานข้อมูล TNC: Thai National Corpus (Third Edition) พบว่าความหมายของคำว่า “สวย” มีการถ่ายโอนความหมายจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม ซึ่งไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา ดังตัวอย่างข้อมูลที่ (2) เสียงสวย ตัวอย่างที่ (4) จบสวย และตัวอย่างที่ (6) เลขสวย เป็นต้น

ข้อสังเกต

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2526: 136-137) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของคำยืมที่ส่งผลต่อคำเดิมที่มีอยู่ในภาษาว่า

“ถ้าคำยืมเป็นศัพท์ซึ่งใช้แทนสิ่งของหรือความคิดซึ่งมีอยู่แล้วจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวงศัพท์ดั้งเดิม คือ เกิดการแข่งขันระหว่างศัพท์เก่ากับศัพท์ใหม่ในระยะแรก ทำให้มีการใช้ทั้งศัพท์เก่าและศัพท์ใหม่สลับกันไป

โดยสื่อความหมายเหมือนกัน ต่อจากนั้นอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้เป็น 3 รูปแบบ 1. ศัพท์ใหม่อาจแพ้ศัพท์เก่า หรือกลายเป็นศัพท์ไม่ติด ใช้อยู่เพียงระยะสั้นๆ แล้วเลิกใช้ไป 2. ศัพท์เก่าแพ้ศัพท์ใหม่ ทำให้ศัพท์เก่าหายไปจากภาษา 3. ทั้งศัพท์เก่าและศัพท์ใหม่คงอยู่ในภาษาได้ทั้งสองคำ แต่ความหมายดั้งเดิมของศัพท์เก่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไป”

เมื่อพิจารณาคำว่า “สวย” ซึ่งเป็นคำยืม และใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า “งาม” ซึ่งเป็นคำดั้งเดิมในภาษาไทย เห็นได้ว่าปัจจุบันคำทั้งสองยังคงใช้อยู่ในภาษาทั้งสองคำ แต่ความหมายของคำว่า “งาม” มีการเปลี่ยนแปลงไป คือ เมื่อคำว่า “สวย” ขยายความหมายจากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม ก็ส่งผลให้ “งาม” ขยายความหมายไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม และเกิดความหมายใหม่ที่เป็นไปในทางลบด้วย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556ก: 290) ให้ความหมายของคำว่า “งาม” ไว้ว่า “งาม” ใช้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึงลักษณะที่เห็นแล้วชวนให้ชื่นชมหรือพึงใจ เช่น มารยาทงาม รูปร่าง งาม ใช้ในความหมายที่หมายถึงมีลักษณะสมบูรณ์ดี เช่น ต้นไม้งาม ปีนีฝนงาม หรือใช้ในความหมายที่หมายถึงดี, มาก เช่น กำไรงาม ดอกเบี๋ยงาม นอกจากนี้ยังมีความหมายในแง่ลบ เช่น งามหน้า ใช้เป็นคำวิเศษณ์ หมายถึง น่าขายหน้า หรือใช้ในทางประชดประชัน หมายถึงทำให้ขายหน้า

ผู้วิจัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า แม้คำว่า “สวย” ที่ใช้กับรูปลักษณะจะมีความหมายเช่นเดียวกับ “งาม” แต่ในหลายบริบท คำว่า “สวย” ไม่อาจใช้แทนคำว่า “งาม” ได้ เช่น บริบทที่คำว่า “งาม” หมายถึงลักษณะที่สมบูรณ์ เช่น ปีนีฝนงาม ไม่อาจใช้ว่า ปีนีฝนสวย ได้ เนื่องจากคำว่า “สวย” ไม่ได้มีลักษณะของความสมบูรณ์ อาจกล่าวได้ว่าคำยืม และคำเดิมในภาษา แม้จะมีความหมายเหมือนกันในบางบริบท แต่ไม่อาจแทนที่กันได้อย่างสนิท จึงทำให้คำทั้งสองยังปรากฏใช้อยู่ในภาษาไทยทั้งคู่

สรุป

การศึกษาการปรากฏใช้และการขยายความหมายของคำว่า “สวย” จากอดีตสู่ปัจจุบัน ผู้วิจัยพบว่าคำว่า “สวย” น่าจะมีใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยา แล้ว เนื่องจากพบการปรากฏใช้ในเอกสารร้อยกรองสมัยอยุธยา แต่มาพบการปรากฏใช้มากในเอกสารร้อยแก้วสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อพิจารณาการปรากฏใช้คำว่า “สวย” ที่ไม่พบการปรากฏใช้ในเอกสารสมัยสุโขทัยมาก่อน ประกอบกับข้อสันนิษฐานของสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ และพระยาอนุমানราชชน ที่ว่า คำว่า “สวย” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาถิ่นต่างๆ ในความหมายเดียวกับคำว่า “งาม” มาก่อน ดังนั้นจึงนำไปสู่ข้อสรุป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา นาคสกุล และบรรจบ พันธุเมธา ที่ว่า คำว่า “สวย” มาจากภาษาเขมร ไม่ใช่คำภาษาไทยแท้ แต่ยืมมาจากคำภาษาเขมร “ស្រូវ” สรวัย /sruay/ เมื่อรับเข้ามาใช้ในภาษาไทย จึงมีการลดรูป /r/ เพื่อให้ง่ายแก่การออกเสียง กลายเป็นคำพยางค์เดียวคือคำว่า “สวย” /süay/ เดิมใช้กับข้าว มีความหมายเช่นเดียวกับในภาษาเขมร คือ ข้าวที่หุงอย่างพอดี ร่วน ไม่แฉะ ต่อมาได้มีการใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมอื่นๆ นอกเหนือไปจากข้าว เช่น ใช้อธิบายรูปลักษณะของมนุษย์ หรือสิ่งของ ในความหมายที่หมายถึง รูปลักษณะที่เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้ยังพบว่าคำว่า “สวย” มีการขยายความหมายด้วยกลไกอุปลักษณะ กล่าวคือคำว่า “สวย” แต่เดิมใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น รูปลักษณะของมนุษย์ ทั้งเพศชายและหญิง หรือรูปลักษณะของสิ่งของ ยานพาหนะ เป็นต้น ต่อมา มีการขยายความหมายด้วยกลไกอุปลักษณะ ไปใช้กับสิ่งอื่นที่เป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตา แต่ใช้ในลักษณะของความน่าพึงพอใจ หรือ ดี เช่น เสียงสวย หมายถึงเสียงดี ไพเราะ เลขสวย หมายถึงเลขที่มีความหมายดี เป็นเลขมงคล เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรมศึกษาธิการ, 2444. **หนังสือพจนานุกรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: โรงพิมพ์พิศาลบรรณินดี.
- กาญจนา นาคสกุล, 2502. “คำสันนิษฐานในภาษาไทยที่มีมูลรากเป็นคำภาษาเขมร.” วิทยานพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- _____, 2558. **พจนานุกรมไทย-เขมร/รวบรวมโดย กาญจนา นาคสกุล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุพร โคตรกนก, 2559. “รูปคำยืมภาษาเขมรในสมุทรโฆษคำฉันท์.” *ตำรงวิชาการ* 15 (1): 149-176.
- จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2552. **ไกลบ้าน (2 เล่ม)**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิสคอม พับลิชชิ่ง.
- เจ้าพระยาพระคลัง (หน), 2544. **ราชาธิราช**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศิลปาบรรณาการ.
- แดน บีช แบรดเลย์, 2416. **หนังสืออักษรภิกษานศรับท์ (Dictionary of the Siamese Language)**. พระนคร: ม.ป.ท.
- ธรรมาธิเบศ, เจ้าฟ้า, 2513. **เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ พระประวติ และพระนิพนธ์บทร้อยกรอง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. ธนบุรี: โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- นริศรานูวัตติวงศ์, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา, 2552. **บันทึกเรื่องความรู้ต่างๆ เล่ม 3**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป.
- นววรรณ พันธเมธา, 2559. **คลังคำ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นันทนา วงษ์ไทย, 2562. **อรรถศาสตร์ปริชานเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: บริษัท เวิร์ค ออล พริ้นท์.
- เปลี่ยน ภาสกรวงศ์, ท่านผู้หญิง, 2554. **แม่ครัวหัวป่าก์ (5 เล่ม)**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ, 2551. **นิทาน ร.6**. กรุงเทพฯ: ไทยควอลิตีบุ๊กส์.
- มาลา คำจันทร์, ยุทธการ ชันชัย, และ คักคีนรินทร์ ชาววัง, 2551. **พจนานุกรมคำเมือง**. กรุงเทพฯ: ริช.
- ยุพิน เข้มมุกด์, 2558. **พจนานุกรมภาษาไทยพวน**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน, 2556ก. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____, 2556ข. **พจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย สมัยสุโขทัย ศิลจารึกพจนานุกรมคำแห่งมหाराช หลักที่ 1**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์, 2526. ภาษาศาสตร์เชิงประวัติ: วรรณนาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรมสถาบันราชภัฏเชียงใหม่, 2539. **พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ**. เชียงใหม่: สำนักพิมพ์ทรัพยากรพิมพ์.

สุมาลี วีระวงศ์ (บรรณาธิการ), 2547. ร้อยแก้วแนวใหม่ของไทย (พ.ศ. 2417-2453). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศยาม.

อนุমানราชธน, พระยา, 2499. **นิรุกติศาสตร์ ภาค 2**. พระนคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

ภาษาอังกฤษ

Lakoff G., & Johnson M., 1980. "Conceptual Metaphor in Everyday Language." **The Journal of Philosophy** 77 (8): 453-487.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Dailygizmo, 2563. **สิ่งที่ทำให้ Twitter แตกต่างจาก Facebook**. ค้นเมื่อ 7 กันยายน 2561, จาก <https://www.dailygizmo.tv/2020/02/13/twitter-vs-facebook>

@JITTRN, 2562. ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562, จาก <https://twitter.com/search?q=w, ผู้ชายที่สวยก็คือผู้ชายที่สวย&src=typd&lang=th>.

@khajochi, 2562. ค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2562, จาก <https://twitter.com/search?q=w,คนที่พากย์เสียงสวยๆ &src=typd&lang=th>.

@thanyavarinth, 2562. ค้นเมื่อ 18 กันยายน 2562, จาก <https://twitter.com/search.?q=w,ไม่จบสวยตามที่อยากให้เป็น&src=typd&lang=th>.